

Hodnocení bakalářské práce

Autor: *Marta Gemperlová*

Název: *Rozvoj myšlení, citu a vůle ve výchově na II. stupni ZŠ Waldorfské, Waldorfská pedagogika Rudolfa Steinera*

Předložená bakalářská práce prezentuje a přibližuje principy jedné z koncepcí alternativní pedagogiky 20. století – waldorfského školství. Jedná se o téma zajímavé, leč velmi široké. Rovněž formulace cíle bakalářské práce (s. 9) je velmi široká. Autorka zmiňuje tři cíle:

- podrobněji „seznámit čtenáře“ s určitými aspekty waldorfské pedagogiky,
- „zjistit, co učitelé dělají“ proto, aby splnili cíle waldorfské pedagogiky,
- „co je pro ně (učitele) důležité“.

Domnívám se, že první cíl je vysloveně deskriptivní, a vzhledem k tomu, že o waldorfské pedagogice existuje dostatek pramenů a již obhájených závěrečných prací, nejeví se mi jako vhodný cíl bakalářské práce (autorka si zřejmě plete závěrečnou odbornou práci s popularizačním materiálem). Druhý a třetí cíl by mohl být cílem výzkumného šetření, jehož provedení by si vyžádalo mnoho času a energie a zcela jistě by překročilo možnosti bakalářské práce. Vzhledem ke kontextu celé práce se mi tedy tyto cíle jeví nereálné (odhlédnu-li od formulačních nepřesností).

Bakalářská práce Marty Gemperlové je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. Teoretická část obsahuje text o 34 stranách, který je rozdělen do 10 kapitol. Výzkumná část má rozsah 16 stran a je rozdělena na 4 kapitoly a závěr. Z této struktury se dá předpokládat, že těžiště práce je v teoretické části. Výzkumná část se jeví jako „povinně přidaná“ a její obsah svědčí o autorčině bezradnosti v oblasti výzkumu. Vhodnější označení této části by asi bylo: „příklady z praxe“, případně nějaký jiný název, z něhož by čtenář poznal, že se *nejedná o strukturovaný výzkum*, ale o reprodukci názorů dvou respondentů, kterých se autorka sama dotazovala, a deseti názorů účastníků semináře o waldorfském školství.

Po stránce vnější úpravy i po stránce jazykové je předložená práce na dobré úrovni. Autorka používá vyprávěcí formu, která je sice čtivá, ale někdy se zde objevují závažné jazykové chyby, zřejmě původně germanismy (např. na s. 11-12: „*Ta první waldorfská škola měla vzniknout jako škola pro pracující dělníky továrny...., jejímž majitelem byl Emil Molt. Ale na přání jeho zaměstnanců a s jeho rozhodnutím, vznikla ta škola pro děti těchto zaměstnanců. Tak mohla ta škola pro ty děti vzniknout.*“ nebo na s. 19 „trend ... našel ... svůj význam“).

Z formálního hlediska je třeba ocenit úsilí autorky o svědomité uvádění citací. Na druhé straně je třeba upozornit na nedostatečný počet kritických pramenů, z nichž autorka vychází. Autorka uvádí v seznamu literatury celkem 26 zdrojů (13 tištěných, 11 elektronických, 1 přednášku a 1 absolventskou práci), ale mezi nimi jsou pouze 2 zdroje kritické, tzn. takové, které se dívají na waldorfskou pedagogiku „zvenčí“ (článek Milana Pola a publikace Jarmily Svobodové a Vladimíra Jůvy) a jeden zdroj „neutrální“ (Psychologický slovník).

Díky jednostrannosti použitých pramenů nemohla autorka získat ani minimální kritický odstup, který by jí umožnil argumentovat způsobem, který by byl srozumitelný také pro odborníky mimo waldorfské školství. Tím si vysvětlují skutečnost, že autorka někdy uvádí svá, resp. Steinerova tvrzení bez jakékoliv argumentace. Např. na s. 13 přiřazuje k jednotlivým oblastem myšlení jednotlivé části lidského těla a k nim odpovídající oblasti sociální reality. Vychází přitom sice z citované přednášky K.-M. Maurera, ale vůbec toto propojení nevysvětluje, takže čtenář neví, proč k jsou k „oblasti vůle“ přiřazeny právě „končetiny“ atd. Autorka si je zjevně tohoto nedostatku vědoma a v celé práci se pokouší základní myšlenky Steinerovy filosofie objasnit, leč zůstává v argumentačním bludném kruhu.

Pokud by autorka Steinerovy názory srovnala třeba se současnými výsledky vývojové a pedagogické psychologie, mohla by dojít k zajímavé analýze. Autorka však předkládá názory zakladatele waldorfské pedagogiky téměř jako dogma. Je škoda, že se ani v kapitole „Vývoj alternativního školství“ (s. 44-45) nepokusila zařadit waldorfské školství do širšího kontextu. Poněkud úsměvně působí poznámka o „nedostatku informací“ o alternativních školách v době nacismu a komunismu (s. 44), pokud si uvědomíme, že komunisté prosadili „jednotné školství“, kde žádná alternativa nepřípadala v úvahu.

Přestože teoretická část předložené práce vykazuje výše uvedené nedostatky, je stále ještě na vyšší úrovni než její „výzkumná část“. Autorka sice podává zprávu o dotazníku, který však má charakter spíše kvalitativního dotazování (otevřené otázky) a v textu se dozvídáme názory pouze jednoho respondenta; také další zprávy (rozhovor a diskusní příspěvky) autorka jenom reprodukuje a nepodrobuje prakticky žádné reflexi, o nějaké výzkumné metodě ani nemluvě.

Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům v teoretické části práce a k naprosté (metodické) nedostatečnosti výzkumné části nemohu předloženou práci hodnotit pozitivně.

Předloženou bakalářskou práci Marty Gemperlové **nedoporučuji** k obhajobě.

V Praze dne 21. ledna 2012

doc. Michal Kaplánek, Th.D.
oponent